Vašina, Lubomír

[Kulišťák, Petr. Neuropsychologie]

Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity. P, Řada psychologická. 2005, vol. 53, iss. P9, pp. 134-135

ISBN 80-210-3717-2
ISSN 1211-3522

Stable URL (handle): https://hdl.handle.net/11222.digilib/114218
Access Date: 16. 02. 2024
Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

MUNI ARTS Masarykova univerzita Filozofická fakulta

Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University
digilib.phil.muni.cz

Vassovy příspěvky svědčí o důmyslném propracovávání psychodiagnostického procesu se zřetelem k diagnostických normám i k možnostem využití expertních systémů.

Třetí část pojednává o dynamice psychoterapeutických procesů a jejich vyjádření prostřednictvím různých medií. M. Trixler otevírá tento oddíl problematikou integrace arteterapie v komplexní terapii psychotických pacientů a dotýká se také interpretace kresby s odvoláním na psychoanalýzu, analytickou psychologii – a jmenovitě na I. Jakabovou, z jejíž práce cituje, že *„the patient learns the symbol language of the therapist"*. Seiichi Ijuin pojednává o aplikacích kresby a metodách terapie uměním v Japonsku a dotýká se některých teoretických otázek „psychologického prostoru". Další trojice japonských autorů, Y. Yamanaka, T. Natori a M. Hiroki, pojednává o mandalách a jejich etymologii; uvádí se klasifikaci čtyř druhů mandal a s odvoláním na studie klasické C.G. Junga je příspěvek doložen 15 ilustracemi mandal, vytvořených v průběhu psychoterapie orientované na výraz. Prof. Yamanaka se odvolává na řadu svých publikací vzniklých v průběhu tří desetiletí. Mandala, symbolizující celek života (ilustrováno také Heideggerovou mandalou), je spojovacím článkem také k dalším příspěvku, v němž G. Kotagel-Ilal (Istanbul) rozvíjí Antonovského koncept salutogenese a zdůrazňuje hledisko *„sense of coherence"* v psychoterapii. Zoltán Petö, který má několik medicínských specializací, si ve svém přípěvku klade otázku, jak lze začlenit umění i lidové umění jako integrální složku rehabilitace. V přehledném textu, psaném s vědeckou poetikou, se autorovi podařilo zmapovat celou oblast prostředků, jejich užití i hodnocení efektu rehabilitace. Zakladatel japonského časopisu pro arteterapii Y. Tokuda se zabývá současným stavem a možnostmi aplikace metody – kterou označuje jako *„pictorial art therapy"* – v psychosomatické medicíně; s odvoláním na své kasuistiky připojuje zkušenosti z praxe a rady. Dva další stručné příspěvky se týkají výrazu, respektive pohledu (E. Moussong-Kovács), specificky japonské formy básně *„Haiku"* jako modelu tvořivého výrazu (W. Müller-Thalheim), následuje příspěvek ilustrující snové zrcadlové obrazy (M.P. Heuser). V poslední stati podává T. Tenzi přehled recentních výzkumů dětí v ranném věku z hlediska psychoanalytické terapie psychóz; značnou pozornost věnuje metodě M. a E. Bálintových.

Jednotlivé příspěvky obsahují kasuistiky, modely, schémata, tabulky, ve většině z nich jsou černobílé reprodukce kreseb, u všech je souhrn a obsáhlá bibliografie. Rušivě působí řada tiskařských chyb, zejména v nadpisech.

Vcelku lze konstatovat, že specifický přínos jednotlivých kapitol k základnímu tématu tohoto sborníku vystupuje v panoramatického záběru zřetelně a v přiměřených proporcích. Je až záviděníhodné, jak se editorům podařilo shromáždit příspěvky dotýkající se téměř všech oblastí činnosti Istvána Hárdiho. Vznikla tak reprezentativní publikace, která dokumentuje v mezinárodním měřítku současný stav a perspektivy užití kresby v psychodiagnostice a psychoterapii a razí nové postupy, využívající modelování a počítačové programy.

Josef Švancara

Petr Kulišťák: Neuropsychologie. Praha, Portál 2003, 327 stran.

Na českém knižním trhu je v současnosti řada tuzemských i zahraničních různě kvalitních publikací, které čtenáře seznamují nejen s tradičními neuropsychologickými tématy, ale i s nejnovějšími poznatky o architektuře mozku a jeho fungování v normě a patologii. Neurovědcům umožnily dospět k těmto poznatkům takové přístrojové techniky, jako je funkční magnetická rezonance, pozitronová emisní tomografie a další. Ovšem takto se rozvíjející poznatková základna neurověd zase klade zvýšené nároky na rozhodnutí o preferování některých vývojových trendů oproti jiným trendům v neuropsychologii. A to vyžaduje ze strany neuropsychologů schopnost aplikovat transdisciplinární přístup k neuropsychologickým tématům.

Výše uvedené skutečnosti jsou svým způsobem i kritérii, kterými jsem se řídil při recenzování knihy Petra Kulišťáka. Napsat odborně vysoce erudovanou a čtenářsky přitažlivou monografii není snadné. Kulišťákovu práci v tomto smyslu považuji za úspěšnou. Podařilo se mu pregnantně propojit nejnovější neurovědecké a speciálně neuropsychologické poznatky, teoretické konstrukty a empirická zjištění ve smysluplný celek. Autor má rozsáhlé znalosti v daném oboru, ale neklade si

za cíl vyčerpávajícím způsobem je převést do kapitol a přesytit jimi čtenáře. Zájemce o neuropsychologickou problematiku z odborné veřejnosti tak získává kvalitní obraz o stavu poznání v prezentované oblasti. Rozsáhlý seznam literárních pramenů poskytuje zase čtenáři šanci hlouběji se zajímat o specifická neuropsychologická témata.

V úvodu monografie je prezentováno začlenění neuropsychologie do systému věd o člověku s přihlédnutím k faktu, že se jedná o tu část věd o člověku, kde předmětem poznání je architektura mozku, psychofyzický problém, dále různé formy postižení CNS a jejich dopad na mozkové funkce a tím i na funkce psychické. Autor neopomenul ani systém vzdělávání v neuropsychologii. To mu umožnilo plynule přejít k historii neuropsychologie, kde je možné vyčíst, proč na začátku 21. století se projevila přechodná krize v neuropsychologické diagnostice a jaká jsou východiska z této krize. Krizi vyvolal nárůst poznatků o fungování CNS, získaných moderní zobrazovací technikou. V řadě případů tak neuropsychologické testy ztratily své klinické uplatnění. Jednou z cest, jak posílit neuropsychologickou diagnostiku, jsou speciální neuropsychologické testové metody, které na jedné straně umožňují upřesnit klinický obraz dopadu lézí v přesně vymezených pracovních konstelacích neuronů na psychiku. A na straně druhé umožňují predikci míry zlepšení zdravotního stavu v různém stupni v různých časových intervalech.

Rozsahem největší část monografie je věnována klasickým neuropsychologickým tématům, což není na „škodu věci", neboť autor tato témata proložil informacemi získanými ve své dlouholeté klinické praxi. Některé kapitoly mají spíše charakter neuropsychologické příručky. Zejména se to týká kapitoly věnované pozornosti a syndromu ADHD, kapitoly věnované řečové činnosti a jejím poruchám, kapitoly věnované emocím a kapitoly nazvané „Gender-mozek versus sex-mozek". Ovšem i v tomto případě se jedná o dobrou příručku – nikdy nelze podcenit příležitost k zopakování si elementárních neuropsychologických poznatků, což může být prospěšné například pro postgraduální studenty neuropsychologie. Nosné jsou kapitoly věnované plasticitě mozku, funkcím frontálního laloku, funkcím bazálních ganglií, lateralizaci mozkových funkcí, paměti, inteligenci, vědomí a kapitola věnovaná stárnutí mozku a dopadu tohoto procesu na mozkové a psychické funkce. Informačně bohaté jsou kapitoly věnované neuropsychologické rehabilitaci a neuropsychoterapii.

Text monografie je proložený tabulkami, grafy, obrázky a nákresy, což přispívá k větší srozumitelnosti odborného popisu složitých vztahů mezi mozkem a psychikou v normě a patologii. Vzhledem ke kvalitě prezentovaných neuropsychologických poznatků, úrovni zpracování textu a jeho srozumitelnosti i pro odborníky z příbuzných profesí lze předpokládat, že monografie zaujme nejen neuropsychology, klinické psychology, neurology a psychiatry, ale také logopedy a rehabilitační pracovníky. A v neposlední řadě může být obohacením a stimulem k dalšímu odbornému růstu i pro postgraduální studenty a pro všechny zájemce o přiblížení se k tajemství fungování lidského mozku.

Lubomír Vašina